

Német *históriás ének* Zrínyi Miklós *haláláról* [Lorenz Wessel (1529 k. – 1576)]

A dicsőséges Gróf Zrínyi Miklós lovagról,
mint harcolt ő Magyarországon, lovagi módra hősiezen az ősellenség, a török ellen

Szívesen énekelnék,
hiszen megígértem,
de el nem hallgathatom,
s nem hazudhat nyelvem:
Uram, panaszlom néked
a keservet s a kínt,
mely néhány napja történt,
szívünkől esedezván
irgalmat Istentől.

Jutottunk ezerötszáz
s hatvanhatodikra,
a török nagy sereggel
támadt országunkra,
a keresztény népekre
rabolva, ölve tört.
Ezt Isten így rendelte,
s nem adaték kegyelme
szervenadni e szégyent.

Sziget erős falú vár
és igaz menedék,
Jó vitézek lakták, s a
törökök rettegték.
E várban vitézkedett
jó gróf Zrínyi Miklós,
Ő rettentő kardjával
és nagy bátorságával
megbecsült, jó harcos.

Esküvel megfogadta
a mi császárunknak,
hogy mint gyenge öregnek,
véget vet pogánynak.
A várat fel nem adja
törökök szavára,
inkább megoltalmazza,
vagy életét áldozza
– halljátok, mint esett.

Augusztus hava végén
a nevezett évben
a török Szigetvárra
tört, s nagy seregében
háromszázezer harcos
zúdult az országra,
megszállták ők a várost,
kínozva sok-sok lakost,
mint mindenki tudja.

Keresztelő Szent János
fejvétele napján
a török megmutatta
erejét a csatán,
Szigetre fájt a foga,
de ő szerencséje
aznap tőle elpártolt,
mert Zrínyi is résen volt,
tudván álnokságát.

A pogány ünnepnapkor
kezdett rohamozni,
ám mindazt, ami történt,
le sem tudom írni,
túl nehéz hozzá szívem,
ha arra gondolok,
mint rombolt a török had –
de hiába ágyúztak,
mégsem győzhettek ott.

A rohamban a pogány
sok katonát vesztett,
a méltóságos gróf úr
és a jó vitézek
nagy károkat okoztak
vérük hullásával,
mert jó oldalon álltak,
és igaz ügyért vívtak
ő vitéz kardjukkal.

Épp ilyen bátran küzdött
a gróf és serege,
kik véle voltak mind ott,
Sziget hadinépe,
s esküvel megfogadták,
hogy mind kitartanak,
ám bár oda a város,
de élükön a harcos
gróftól hitet kaptak.

Zrínyi visszavonula
a belső vár felé,
felhúzták a hidat is,
s akkor már befelé
nyomult a török sereg
sok fegyveres néppel,
először puskáikkal,
szörnyű golyóbisokkal
rongálták a kaput.

Sűrű lövöldözésben
sok törökök vesztek,
de harcuk nem adták fel,
erősen küzdöttek.
A pogány minden népét
rohamra kergette,
ki hátul maradt volna,
maguk hányták kardjukra,
s mind előbbre törtek.

Midőn a gróf már látta,
hogy mily sors vár reá,
s nem jön segítség, amely
megszabadítaná,
a harcot fel kell adni,
de nem fog töröktől
ő kegyelmet koldulni,
inkább együtt meghalni
a hős vitézekkel.

Végül ő hadinépét
csendben összehívta:
„Krisztus nevére kérlek,
ki velem maradna,
az éltét és javait
ha kész feláldozni,
higgyen bennem!” S vitézi,
mellé álltak hősei
egyttl egyig híven.

Majd sorsát ajánlotta
Istennek kezébe,
s csatarendet készített,
a végórát sejtve,
szemközt az ellenséggel
ő maga állt élre,
jó néhányat levágott,
vitézekkel kitartott
az utolsó szálíg.

A pogány örült volna,
 ha élve elfogja,
 de Zrínyi, dicső lovag,
 magát meg nem adta,
 oroszlánként állt ellen
 törökök kardjának,
 de sebekkel borítva
 két lövés eltalálta,
 s vére ott elfolyt.

A gróf végül elesett,
 s lelkét kilehelte,
 véle összes vitéze –
 a török sietve
 berontott Szigetvárba,
 vannak-e védők még?
 Kettőt-hármat találtak,
 így győzte le pogány had
 a hívők seregét.

Amint már elbeszéltem,
 Zrínyit úgy találták,
 sok sebben ott feküdt ő –
 a fejét levágták,
 s a török Győrbe küldte
 császáruk kezéhez,
 aki midőn meglátta,
 a szívét felkavarta
 a nagy szomorúság.

S a gróf fejét nagy szépen
 ő eltemettette,
 siratta szegény-gazdag,
 hisz a lovag híre
 bejárt ország-világot,
 hercegek udvarát,
 a sok püspök és főpap
 dicséretéről szóltak
 hosszú időkön át.

Papok, világi urak,
 nem hoz vigasztalást
 számotokra énekem,
 csak illő főhajtást.
 Segíts, Uram, hogy hírül
 adjam halálhírét,
 a hűséges loagnak
 dicsőséget adjanak,
 s Úristen irgalmat.

*Csörsz Rumen István fordítása**

Az eredeti német versnyomatvány záró nyomdadíszje

* Németh S. Katalin és Lőkös Péter nyersfordítása nyomán
 A német eredeti s a magyar fordítás párhuzamosan olvasható a naputonline.hu-n

Horvát és boszniai népköltészet

Zrínyi Miklós bán a szigeti várban

Felszállott a szürke sólyom dicsőséges Biogradban,
 Szürke sólyommadár,
 Dicső Biogradból a fenséges Oszmanovicshoz repült,
 Fenséges Carigradba, Szolimán szultán udvarába,
 Szürke sólyom madár.
 A fenséges, hatalmas szultánnak e szavakat mondta:
 „Uram császárom, miért mondtál le a szép Krajnáról,
 Én Oszmanovicsom?
 Zrínyi bán úr szépséges Krajnádat mind elpusztította!”
 Amikor a hatalmas császár e szavakat felfogta,
 Ő, az Oszmanovics,
 Fürgén már útra is indult a fenséges Carigradból.
 Vele tartottak sok hűséges pasái, s vezérei,
 Urukkal tartottak,
 Mellettük haladtak a császári sereg katonái.
 Mikoron vitézei a bűnös tartományba értek,
 Számos jó vitézek.
 A török császár seregét két-három részre osztotta,
 Nagyobbik részét vitézére, Bergat pasára hagyta,
 Dicső vezírére,
 Néki adta kitűnő török harcosok egész raját.
 Buda bevételét Mehmed pasa beglerbégre bízta,
 Dicső vezírét,
 Maga mellé véve kétszázezer török katonáját.
 Ő meg fehér Szigetvár alatt sátrát felállíttatta,
 A fenséges császár.
 A török császár, im Zrínyi bán úrnak emígyen üzent:
 „Gyere elő, bánom, erős Szigetnek fehér várából
 Te bíz, én magyarom!
 Hozzad magaddal göndör hajfűrtű vitézeidet is,
 Mert erős hitemre, én dicső török császár ígérem,
 Néked, én magyarom,
 Hogy Krajnaföld szép sík mezejét tiszteséggel rád hagyom,
 Míként tettem egykor magyarok Hrdeljics bán urával,¹
 Hrdeljnek² bánjával.”
 Zrínyi bán szavait hallva, azokat meg se hallotta,
 Ekképpen üzent vissza a fenséges török császárnak,
 Szolimán császárnak:

¹ Szapolyai János, erdélyi bán

² Erdély

„Köszönöm néked, uram, tanácsod és útmutatásod,
 Am hitemre néked, császárom, én Zrínyi bán ígérem,
 Fenséges császárom,
 Hogy kedvedre nem adom neked Szigetnek erős várát.
 Világ szégyenére válnék, ezért soha meg nem teszem,
 Fenséges császárom!
 Dicső királyunknak esküt tettem, azt én meg nem szegem,
 Őt el nem árulom, s én inkább fejemet veszni hagyom,
 Én király uramért.
 Mert mindkét fiamat³ gonosz halállal elveszítené,
 Akiket én Miklós bán biztosítékként nála hagytam,
 A magyar királynál.”
 Mikor e szavak a fenséges császárig eljutottak,
 Hatalmas erővel az fehér Sziget várára rontott,
 Ő, az Oszmanovics.
 Elsőként a sebes folyókat nyomban elrekesztette,
 Beljüket teméntelen fát, s követ kocsikkal hordatott,
 Fenséges uraság.
 Sok fát és sok követ, teli zsákokkal lent és gyapotot,
 Emellett kemény erős falait is szétromboltatta
 A fehér városnak.
 Legvégül azután eleven tűzzel felégettette.
 Látva Miklós bán úr a pusztítást, vesztének érkezett,
 Ő, a magyar bán úr,
 Maga köré göndör hajú magyar ifjakat gyűjtötte,
 És emigyen szólott hozzájuk, a deli magyar ifjakhoz,
 Ő, a szigeti bán:
 „Im látjátok, vitézeim, hogy veszni, halni kell nekünk.
 Hanem a mindenható Istenhez imádkozzunk szépen,
 Én magyar ifjaim,
 Hogy az átkozott törökje szégyenünket ne kelthesse!”
 Ahogy a bán mondta, úgy is cselekedtek a vitézek,
 Az ifjú magyarok.
 Aztán vígan kinyargaltak Szigetnek fehér várából.
 A magyar ifjak rövid ideig hagyták el a várát,
 A bán magyarjai.
 Útjuk során maroknyian törökök rajához értek,
 Ámde a magyar ifjú vitézekre tíz török jutott,
 Verje meg az Isten!
 Közéjük úgy csaptak le, mint sólyom a galambok közé,
 Itt minden török katonát vitézül kardélre hánytak
 A bán magyarjai.
 Majdan egy kissé előrenyargaltak a magyar ifjak,
 Ismét még több kiváló török harcossal találkoztak
 A bán magyarjai.

³ Gróf Zrínyi Miklósnak egy fia volt, gróf Zrínyi IV. György

Ámde a magyar ifjú vitézekre húsz török jutott,
 Közéjük úgy csaptak le, mint sólyom a galambok közé,
 A bán magyarjai.
 Az uraságok a harcok során szép példát mutattak,
 Közülük kiváltképpen a várvédő Zrínyi kapitány,
 A szigetvári bán:
 Aki szablyája elől elmenekült, lova üldözte,
 Aki lova elől futott, az meg a Dunába ugrott,
 Verje meg az Isten!
 A rossz végzet immáron Zrínyi Miklósunkat is elérte,
 Janicsárok puszkagolyója jobb kezét leszaggatta,
 Zrínyi Miklós bánét.
 Jobb keze fekete földre hullott a kardjával együtt.

*Otmanovics Musztafa cár elindult seregével,
 hogy Szigetet bekerítse és elfoglalja*

Hollószín lován cifra vitéz száguldozik, mentében
 Tengerparti erdő.
 Torkából, ahogy kifér, kiáltozik, énekel hozzá:
 „Mindenható örök Isten, akinek hatalma terjed,
 A túlvilágra is.
 Csodatetteim láthatóak voltak, s elmúltanak,
 Oly tettek, amelyek idővel homályba borultanak,
 Unokánk feledi;
 Mindegyiknek tanúja volt a tüzes nap fent az égen,
 Osmanovics Musztafa császár oly helyekért sóvárog,
 Melyeket elvettek,
 És kitűnő németek hősiezen küzdve elnyertek.
 Gondolkozott, miképp tudná jóhírét öregbíteni,
 Jó híre maradjon,
 Hogy róla eme ténykedése mindig is fennmaradjon.
 Mindent örökösire hagyja, másoktól elragadja,
 Németektől vegye?
 Minekutána az egész világot hatalmába hajtja,
 Gondolatai Magyarországot rabságba hajtánák,
 A dolyfös Otmáné.
 Azt remélvén, hogy Sziget fehér várát gyorsan beveszi,
 Ezért a Tisza folyón által fahídját felvereti,
 Mentében, sebtében,
 Hogy azon meg roppant török hadát átvezethesse.
 (Hiányzó további sorok.)

Hogyan bosszúlta meg Zrínyi Miklós bán
Radivoj szolgájának halálát, akit Malkocs bég
elveszejtetett, és Malkocs bég hogyan halt meg
a császár parancsára

Malkocs bég szép Szlavóniát dúlta,
Szlavóniát tűzzel felégette,
A török sok rabot ejtett amott,
Ki legényt, ki meg leányzót fogott,
A bégek bége Malkocs uraság
Radivojt, Zrinovics hű szolgáját.
Ekképpen szólott hozzá Malkocs bég:
„Radivoj, Zrinovics hű szolgája,
Mikor uradat híven szolgáltad,
Mondd csak, nosza, mi hiányzott néked?
Jó lovak vagy tán a fényes fegyver,
Vagy zöld ruhák skarlátból varrottak,
Vagy oszperák, megszámlálhatatlanul?”
Felfeleli Zrinovics szolgája:
„Bégek bége, te Malkocs uraság,
Nem voltam soha híján semminek.”
Ismét szólt a bégek bége, Malkocs:
„Radivoj, Zrinovics hű szolgája,
Most kezemben vagy, tudod magad is,
Kit szeretnél szolgálni, halljam hát,
Engem, a bégek bégét, Malkocsot,
Avagy tán a Zrinovics bánodat?”
Válaszolt a vitéz ott mentiben:
„Eh, nagy Istenemre mondom néked,
Szeretném a bánt szolgálni szépen,
Éjfélől, hajnalnak hasadtáig,
Hajnaltól meg a napnak nyugtáig,
Mintsem téged, bégek bégét, Malkocs.”
Hallva szavát bége bége, Malkocs,
Szűk börtönbe záratta keményen,
Mérges kígyóként jajdult epésen:
„Fűzfakaróba húzatlak élve,
Tudja meg török, s gyaurok népe,
Hogy jobb-e hüen szolgálni a bánt,
Vagy engem, bégek bégét, Malkocsot.”
Mondja néki Zrínyi szolgálója:
„Bégek bége, te Malkocs uraság!
Ha engem immár karóba huzatsz,

Zrínyi bánnál ott vannak a rabok,
Hatvanan vannak a rab törökök,
Egyik fele aga, másik szpáhi,
Közöttük van aga, a mosztári,
És mindhárom unokatestvéred,
A bán felakasztatja, nem véled,
Töröknek, gyaurnak példa legyen,
Amiért engem elveszejtesz, szégyen,
Radivojt, Zrínyi bán hű szolgáját.”
Haragra gerjedt bég szavaira,
A hű szolgát karóba húzatta.
Meghallván a hírt Zrínyi bán,
A bégek bége, Malkocsnak tettét,
Radivoj, szolgája elveszejtét,
Török rabjait halálba küldte,
Hatvannak karót elkészíttette,
Mind hatvanat karóba húzatta;
Mosztári aga éltét meghagyta,
Mondja néki Zrínyi bán uraság:
„No, sétálj csak, Mosztár gazfickója!
Menj el most a puszta rétre szépen,
Szemeddel győződj meg ott ekképpen,
Mit is tehetne véled Zrínyi bán
Bosszúként Radivoj ifjú szolgám
Az szörnyűséges kínzatásáért?”
Látva mindezt a mosztári aga
Elveszítvén vitéz harcosait,
Könnyeit ontja fehér orcáján,
Majd ekképpen szólott csendben, halkán:
„Bán uraság, ne veszejts el engem,
Ne akard hát fiatal halálom,
Három ajándékot kapsz helyette:
Első ajándékom lészen néked
Tizenkét török ló az nyereggel,
Nyergelve török, gyaurok kelléssel;
Másik pedig ajándékom lészen
Ezüst és arany kétrakománnyi,
Gyöngyökkel díszített díszöltözék,

Tetejébe még jó vitézi fegyver.
 Harmadik pedig ajándékom leszen
 Háromrakománnyi sok oszpera,
 Selyemmel hímzett aranykendő,
 Rajta sólyom gyémánttal rakottan,
 Amit a cár szolgálói varrtak,
 Udvarnoki sáraranyból varrtak;
 Fényüknél, ám bánom, vacsorázhatasz,
 Úgy éjfélkor, mint fényes nappalon,
 És még véled száz vitéz harcosod,
 Mindnyájan ők úri származékok.”
 Mindeme szomorú könyörgésre,
 Bégnék a bán meg nem bocsátott,
 Hanem élve karóba húzatta,
 Radivoj szava így beváltódott:
 A bán elveszejtí valamennyit.
 Hallva mindezt a szultán uraság,
 Hogy akkor a bégek bége, Malkocs
 Elveszejtette Zrínyi szolgáját.
 Háromszáz janicsárt összegyűjtött
 Vezérnek legott fiatalit megtett,
 Ám mondja nékik a török császár:
 „Ha a béget valaki elfogja,
 Szörnyű halállal azt elveszejtse!”
 Amikor az erős janicsárok
 Malkocs bégnék udvarába értek,
 Az udvarban egy rab lányra leltek,
 Mondja néki a fiatal vezér:
 „Isten megáldjon téged, rab leány!
 Otthon van a bégek bége, Malkocs,

Hogy nékem vezérnek szállást adjon,
 Vezérnek, hű janicsárjaimmal?”
 Felfeleli a fiatal leány:
 „Isten megáldjon, fiatal vezér!
 A bég tamburázik és énekel,
 Hogyan veszejtette el Radivojt.”
 Mondja néki a fiatal vezér:
 „Rab leányzó, tegyed, amit mondok!
 Mondd a bégek bégnék, Malkocsnak,
 Jöjjön le most udvarába szépen,
 Ime, itt van a burunti levél,
 Dicső császárunk kezével írva.
 Török császár hívja háborúzni,
 Krajinára menten rajtaütetni.”
 Erre a bég lement udvarába,
 Megölelte császárnak vezérét,
 Nyújtja néki a császár levelét,
 A dicső szultán parancslevelét.
 Ifjú janicsárok felugrottak,
 A béget élve majdnem elfogták,
 Ámde ott a bégek bége, Malkocs
 Kilencet már lováról ledöntött,
 Lábával kilencet szétaposott.
 Látva mindezt janicsárok népe,
 Mind rárontott legottan a bégre,
 Az ifjút elfogták, megkötözték,
 Azonmód fűzfakaróba húzták,
 Radivoj halálát megbosszulták,
 Zrínyi bán úrnak dicsőségére.

Sziget ostroma 1566-ban

Levelét írja a török császár,
 Mehmed Szulejmán névvel ellátva,
 Zrínyi bán úr kezébe ajánlva,
 Sík Szlavónia földje urának,
 Levelében ezeket tudatja,
 Szavait a bánnal így közölte:
 „Fattyak fattya, Zrínyi bán uraság,
 Vagy mostanság, és sohasem máskor
 Megbosszulom a szent Mohamedet,
 És az oszmánok kiöntött vérét,
 Legelőbb téged, bán, elveszejtlek,

Még pediglen göndör fejed veszem.
 Ha nem küldöd nékem a kulcsokat
 Varjak fészkének, ahol mind kelnek,
 Százezernyi agát reád küldök.
 Ugyanennyi ifjú janicsárt is,
 Vitézeidet kardélre hányják,
 És bánágotat végigpusztítják.”
 Elolvassván a levelet a bán
 Cseppnyit gondolkodott, s ezt gondolta,
 Azon nyomban hívta unokaköccsét,
 Fialat legényt, még nőületlent,

Mondja néki Zrínyi bán uraság,
 Zrínyi unokaöccséhez így szólott:
 „Drága gyermekem, nékem szépöcsém,
 Jön a szultán roppant seregével,
 Hogy elvegye udvarunk, s birtokunk,
 Hogy göndörhajú fejemet vegye.
 Hanem, drága gyermekem, titokban
 Menj előre és kémleld ki hadát,
 Tudakolva mily hatalmas lenne:
 Aga, s szpáhi százezernyi van-e?
 Janicsárok száma ugyanannyi?
 Ellent tudok majd nekik állani,
 Jézusnak szent hitét megbosszulni.”
 Hallva szavát az ifjú unokaöcs,
 Hallva mindazt, amit a bán mondott,
 Indul a vitéz sík rónaságra,
 Megyen a császárral találkozni,
 Odaért, a császár köszöntötte,
 Köszönté, ágyúkkal s lumbardákkal.
 Bánja is ő, ám dehogyan bánja,
 Szablyáját ellenségébe mártja.
 Amikor ötszáz török elesett,
 A vitéz még ennyit szétkergetett,
 Akkor útján visszafelé tartott,
 Hazatérve mondja nagybácsinak:
 „Ah, vitéz! Zrínyi bán uraság,
 Nem is nagy az töröknek serege,
 Százezer az agák, szpáhiknak száma,
 Ugyannyi az ifjú janicsár is,
 Vitéz kardom ötszázat levágott,
 Ugyanannyit szerte szélnek hajtott.
 Nem török az, mint lenni valának,
 A török nem más, lányok, s asszonyok.
 Férfiként járnak, asszonyként szólnak,
 Szablyát hordanak, harctól meg félnek,
 Lovon ülnek, vitéztől tartanak,
 Ők pipát szívnek, serbetet isznak.”
 Ekképpen szól Zrínyi bán uraság,
 Ekképpen szól unokaöccséhez:
 „Ne bolondozz, kedves öcsémuram,
 Nem török az, miként lenni kéne,
 Mert a török rosszabb a betyárnál,
 Törökként jár-ke, törökül beszél,
 Szablyát hord az, cselvetve ő támad,
 Lóra veti magát, fejét menti,
 Pipát szív az, bánról hírt szerezve.
 Ámde, meglátod, drága gyermekem,

Bevárom emitt Szulejmán szultánt,
 Annak roppant holdas hadi népét.
 Meglátjuk majd, ki a jobbik vitéz,
 Vagy a bán vagy a Szulejmán szultán.
 Hanem halljad, drága én gyermekem,
 Mint mond nagybátyád tenéked:
 Nyergelj fel mentében egy jó lovat,
 Gyűjts magad mellé harminc jó vitézt,
 És menj el szépen Bécsnek várába,
 Menj elébe császár uraságnak,
 Csókkal illesd kezét és a térdét,
 Addig kérleld, míg kérlelni lehet,
 Küldjön nékem ezernyi jó vitézt,
 Mondd el néki töröknek erejét,
 Annyi a számuk, mind fűszál réten,
 Eme mezőn elterülve szépen,
 Küldjön nékem ágyukat s lumbarrát,
 Apró puskaort, meg pisztolyokat,
 Hosszú pisztolyt, tűzfegyvert, halálost.
 Ha azt meg nem küldi most az nékem,
 Elveszítem göndörfürtű fejem.”
 Hallva szavát ifjú unokaöcs,
 Mit is mondott Zrínyi bán uraság,
 Ellenkezni nem merészt néki.
 Hanem ekképp mondja nagybátyjának:
 „Oh, nagybátyám, Zrínyi bán uraság,
 Kegyelem nékem, mit mondok néked,
 Van néked egy kisszámú sereged,
 Kis sereged, benne vitéz néped,
 Keress nálamnál inkább jobb vitézt,
 Ki megyen ama Bécs városába,
 Ama Bécsbe, császárnak elébe,
 Ám én ifjú sehova nem megyek,
 Amíg itt csak egy törököt látok,
 Amíg fejem a vállamon hordom.”
 A bán a gyermek szavát felfogta,
 Mit is mond az, és miket beszél az,
 Hívja sorban vitézeit nyomban,
 Akadna-e, ki menne dologra,
 Ama Bécsbe, császárnak elébe
 Segítségért, török ellenébe,
 Ám nem volt oly kit anya szült volna,
 Kit fehér tejjel szoptatott volna,
 Olyan vitéz, aki elment volna,
 Zrínyi bán uraságot otthagya,
 Elmenne ama Bécs városába,
 Hogy császártól segítséget kérjen.

A bán szavukat mikor felfogta,
 Hogy nincs is néki olyan vitéze,
 Aki őt mostan cserben ithagyná,
 Őt ithagyná vagy tán elárulná.
 Egyet gondolt, egyet meg kigondolt,
 Vitézeihez emígyen szólott:
 „Ó, jaj, testvérim, drága gyermekim,
 Itt a török, kétszáz ezren vannak.
 Im a török felhőként közeleg,
 Ló, ló mellett, vitéz, vitéz mellett,
 Zászlajuk meg mind csillag az égen,
 Kopjáikkal napot eltakarják,
 Ámde, akit anya szült e földön,
 Szlavónia tejével szoptatta,
 Az egymagában százzal is elbír,
 Jómagam meg ezerrel elbánok.”
 Szavait hallván Zrínyi csapata,
 Mit is mondott a szlavónai bán,
 Esküsznek mind édes anyatejre,
 Egyikük sem válik szökevényyé.
 Míg daliák egymást közt beszélnek,
 Már jött is a roppant török sereg,
 Szulejmán szultán vezette őket.
 Mellette ment a Szokolics Mehmed,
 Jobb keze ő sztamboli császárnak.
 Poturica, keresztények fia.
 Látva Szigetnek várát a császár,
 Magához hívatta vitézeit,
 Majd így szólott hozzájuk ott fennhangon,
 Fennhangon, ámde erőteljesen:
 „Vitézek, császári seregemben,
 Aki Zrinovics bánt most megölné,
 Megölné, vagy élve elém hozná,
 Jutalmat kapna, tisztességeset,
 Szlavóniát, sík mezőnek földjét,
 Számptalan kincset kapna melléje,
 Vezírséget büszke Boszniában.”
 Hallva szavát a szultáni sereg,
 Hallva szavát, hallva ígéretét,
 Minden vitéz elnémult legottan,
 Tekintetét a földre vetette,
 Csak egy fekete tatár nem tette,
 Hanem mondja szultán uraságnak:
 „Kegyelmes szultánom, arra kérlek,
 Adj te mellém százezer katonát,
 Elhozom néked Szigetvár kulcsát,
 Elhozom elédbe Zrinovics bánt,

Vagy a bánt vagy annak fürtös fejét.”
 A szultán uraság adott néki,
 Adott néki azt, amit tőle kért,
 S katonáit a várfalra űzte.
 Szerencséje nem volt egy cseppnyi sem:
 A hős előbb a fejét vesztette,
 Mintsem hogy a várfalhoz ért volna.
 Látva mindezt a szultán uraság,
 Felszisszent és kígyóként kiáltott,
 És rohamot intézett a várra.
 Ottan Miklós bán szépen fogadta:
 Puskaporral, s darabos ólommal.
 Jajgatni kezd mezőnek sok hőse,
 Hátaslovak nyerítése hallik,
 Ágyúk és lumbardek döbbenése,
 Sok vitéznek lelke száll az égre.
 Török felkiált: „Ó, jaj, jó anyám!”
 A mieink meg: „Ne félj, barátom,
 Ólommal töltsed hosszú puskádat,
 Jobbodat meg diszítse a kardod!”
 A török örülten ott szétszaladt,
 A mienk meg várfalra felhágnak.
 És harminc napon át viaskodnak,
 Töröknek útját várba elállják.
 A szultánt rosszullet környékezte,
 Levelét írt bíz öreg fejével,
 Zrínyi bán úr kezébe címezve.
 Levelében ekképpen szólott hozzá:
 „Várj csak, te Zrínyi bán uraság,
 Küldd el hozzám Szigetnek kulcsait,
 Gazdag jutalmat kapsz tőlem érte,
 Kapsz számtalan kincseket cserébe,
 Mellé boszniai pasalikot,
 Ráadásként meg sík Szlavóniát.
 Ha meg nem küldöd várnak kulcsait,
 Elevenen foglak megnyúztatni,
 Majd négy részre szabom a testedet,
 Négy faágra felakasztatlak.
 Hadd lássák, im törökök, gyaurok,
 Hogy is tud az Szulejmán büntetni.”
 A bán úr a levelet olvasván,
 Másikat írt néki válaszképpen:
 „Bolond vagy, keresztelen hitetlen,
 Jer ide hát, s vedd el a kulcsokat!
 Nem szokása ám bännak elfutni,
 Vitéz vagyok, s szemed közé nézek.
 Hogy engem gazdagon jutalmaznál,

Mint bagoly galambnak segítene?
 Számptalan kincset nékem ígértél,
 Van énnékem, éppen elegendő,
 Boszniában pasalik várna rám,
 Nincs szükségem a síró rájákra.
 Sík Szlavóniát adnál hozzája,
 Az meg végképp mindig is enyém volt.
 Hanem, gyere el Sziget várához
 És itt eleven bőrömet nyúzzad,
 És négy részre szabjad a testemet,
 És négy nagy faágra felakasztass,
 Hadd lássák törökök és gyaurok,
 Hogyan ért Szulejmán a dúlásához.
 Ámde, én kemény hitemre mondom,
 Ha Sziget várába egyszer eljutsz,
 Abból élve nem viszed ki fejed!”
 A szultán levelét elolvasta,
 Bánatában nagy beteg lett nyomban,
 Morgott, miként a sérült vad teszi,
 Szisszegett hozzá mérges kígyóként,
 Hogy nincs seregében egy vitéz sem,
 Akin sebet ne ejtettek volna,
 Megsebesült volna vagy meg is halt,
 Szultán az epétől megbolondult,
 Nagy bánattól lelkét kilehelte.
 Látva mindezt Szokolovics vezír,
 A vár falára nyomban rárontott,
 Három fehér napon át csatázott,
 Három nap és három éjszakán át,
 Látva mindezt Zrínyi Miklós bán úr,
 Hogy töröknek nem tud ellenállni,

Magához kérette vitézeit,
 Mondja nekik nem éppen hangosan:
 „Hej, hőseim, drága testvéreim!
 Holnap mindannyian mi elveszünk.
 Nincs már több puskaorunk, sem ólmunk,
 Segítség se jó immár sehonnan,
 Török falainkat lerombolta,
 Sok vitézünk életét elvette.”
 Amikor beszédét befejezte,
 Vitézei földre letérdeltek,
 Istenhez s Máriához fordultak,
 Lelküket a Megváltónak szánták.
 Másnap hajnalban, napfelkeltekor
 Zrinovics bán kaput kinyitatta,
 Kinyitatta Szigetnek kapuját,
 Rárontott a hatalmas seregre
 Ötszáz jó vitézeivel együtt,
 Reggeltől délig velük csatázott.
 Ott halt meg ám a janicsár aga
 Húszezer janicsárjával együtt,
 Szokolovics Mehmed poturica
 Megszökött ám, anyja ne sirassa,
 Mienk hulltak, élve nem maradtak,
 Védve Zrínyi Miklóst, a bán urat.
 Elesett a bán, lelke fölszállott,
 Bán elesett, szultán teste mellett,
 Halott a szultán, halott a bán is,
 Szultán bánattól, bán a fegyvertől.
 Szultán asszonyként, Zrínyi meg hősként.
 Hallod-e, cár, hol a dicsőséged?

Zrínyi Miklós halála

Dívánt hívott törökök szultánja,
 Sztambulban az Otmanovics szultán,
 Sok lálái dívánba jöttek,
 Császárnak a szavát meghallgatták.
 Halkan szólott hozzájuk a szultán:
 „Halljátok hát, pasák és vezírek,
 És a többi agák, és a szpáhik,
 Halljátok hát, mit is mondok néktek.
 Nem szült anya ám még olyan daliát,
 Vagy lánytestvér öccsét felnevelte,

Fehér bölcső híján az ölében,
 Ámde ma őt udvaromba küldte.
 Férfi módra övét felkötötte,
 Vitézi szóval őt szólította,
 Hatalmas seregem elindítsa,
 Hogy seregem hajóba terelje,
 Fekete tengeren átalérve,
 Hogy dicső Boszniába elérjen,
 Hogy Krajna földön bánra találjon,
 Hogy a sötét gyaúrt elveszejtse,

Elveszejtse gyaur Zrínyi Miklóst,
 Aki nékem nagy terhemre vagyok,
 Ki Szigetnek erős várát védi.
 Oszmanovics szultán szégyenére,
 Hiába nyertük mi el Boszniát,
 És megnyertük véle a bosnyák bánt,
 Szerbeknek kiváló daliáját.
 Vagy erőszakkal vagy öt csalárdul,
 Miklóst, az utonállót elfogja,
 Párviadalok s lovasok hősét,
 Átalugrik lovakon, s hősökön,
 A hősök fejét sorra elveszi.
 A sok panasz már terhemre vagyok,
 Miklósrá épp, a sötét gyaurra,
 Néha meg Bánovics Szekulára,
 Zrinovics fogadott testvére.
 Amerre csak megyen Zrínyi Miklós,
 Segítségül törököt nem hívnak,
 Mere halad Bánovics Szekula,
 Ott török hősnek neve nem hallik,
 Úgy tűnik, még nem is fog sokáig;
 Halljátok szavam, drága gyermekim,
 Kik hallgatjátok szultántok szavát,
 Sötét gyaurt majd elveszejtettek,
 Töröknek emléket így állítván.
 Királyi várost elfoglaltatok,
 Két szigeti várost a Krajjánán!”
 Hallva szavát pasák és vezírek,
 Mindegyik hallgat és meg nem szólal,
 Ám Murat vezír ekképp szólalott:
 „Otmánovics szultán, én jó uram!
 Szült ám anya olyan vitéz harcost,
 Aki mindezt felfogta szép szóval,
 És a sötét gyaurt elveszejtí,
 Két krajnai várat visszaveszi.
 Adj mellém sereget, harminczret,
 És melléje baljemez ágyúkat,
 Vele együtt még pénzt, s elég lőszert.”
 Szultán adott néki jó sereget,
 Erős sereget, harminczernyit,
 Sereg mellé pénzt, s elég lőszert,
 És nagy öblös baljemez ágyúkat.
 Seregét máris Murat indítja,
 Átalmegyen Fekete tengeren,
 Mígnem elér dicső Boszniába.
 Amonnan meg Krajnába érkezett,
 Zrínyi Miklós bán úr országába,

Királynak ott kettő vára állott,
 Szigetnek alsó, s felső részében,
 Fél évig ágyúkkal ott verette,
 Fél év multával Zrínyi Miklósnak
 A törökből nagyon elege lett.
 Angyelija testvérét kérte:
 „Angyelija, szeretett testvérem!
 A pincéből hozd a pejkomat,
 Addig cifra levelem megírom,
 Fogadott testvéremnek elküldjem,
 Testvérnek, Bánovics Szekulának,
 Holnap törökön rajtaütünk.”
 Amint mondta vitéz Zrínyi Miklós,
 Angyusa azon nyomban felpattant,
 Míg a leány lovát felnyergelte,
 Addig Miklós levelét megírta.
 Megírta fogadott testvérenek,
 Levelében ezeket mondotta:
 „Testvérem, jó Bánovics Szekula!
 Halod szavam, de nem törödsz véle?
 Ránk tört a török, mindnyájunk réme,
 Két nagy szép szigeti városunkra,
 Ma már nékem panaszkodni kéne,
 Ma még nekem, holnap meg teneked.
 Mikor holnap fehér nap felvirrad,
 Jer sebesen keskeny várfalomhoz,
 Hogy törökre rárontsunk mindketten,
 Vitéz tetteink megismételjük,
 Mint tettük ezt, testvér, nem is egyszer.”
 Amikor meg levelét megírta,
 Levelét küldi jó Bánovicsnak.
 Látva mindezt Bánovics Szekula,
 Talpra ugrott sebtében sebesen.
 Úgy felugrott, mintha örült lenne,
 Oldalára kardját felkötötte,
 Kézbe vette nehéz buzogányát,
 Rohant is már a holló lováért,
 Két fékszarát markában tartotta,
 Kivezette meleg pincéjéből.
 Hevedernek lemezét meghúzta,
 Lova hátára magát vetette.
 Hajtván lovát Zrínyinek várához,
 Zrínyi Miklós váránál megvárta,
 Kezük tárják, orcájuk csókolják,
 Egészségről kérdezik ők egymást,
 Majd leülnek, és pihennek egyet,
 Piros borral szomjukat így oltják,

Majd a földről magasba szökellnek,
 És kövér lovaikra pattannak,
 Fehér hajnalnak virradatakor
 A török seregre rontanának.
 Három nap és három éjjelen át
 A szultán seregét szétkergették.
 Hadukat meg visszatérítették,
 Sok ágyút zsákmányul ők ejtettek.
 Saját seregüket megszámlálván
 Háromezret elveszíténének,
 A két testvér itt elvált egymástól.
 Telt az idő, elmúlt már egy év is,
 Ismét a szultán dívánt tartott,
 Sztambolban, az öreg Cárigrádban.
 Összejöttek udvari népei.
 Ekképp szólott hozzájuk a szultán:
 „Vezíreim, drága gyermekeim,
 Aki nékem elfogja a kígyót,
 Elfogja vagy halálát okozza,
 Zrínyi Miklósnak, a nagy gyaurnak,
 Melléje Bánovics Szekulának,
 Katonák, s ágyúk nem számítanak.
 Itt van a sereg, amennyi csak kell,
 Én addig uralkodni nem tudok,
 Míg a két Sziget nem lesz a miénk,
 Boszniát habár már elfoglaltuk,
 De ott van még két Szigetnek vára.
 Két gyaúr annak védelmezője,
 Éles kardjuk azok megmentője.
 Menjen a had dicső Boszniára,
 Krajnára, véres ruhájára!”
 Szavát hallva tizenkét vezíre,
 Egyik másakra szemét vetette,
 Sajnálták urukat igen nagyon,
 Ám megszólalt Jedrenlia vezír:
 „Ne legyen a gondod, drága urunk!
 Itt van néked tizenkét vezíred,
 Mindegyik a parancsodat várja.
 Adj mellénk háromszázezer harcost:
 Háromszáz lovast, lovakkal együtt,
 Gyalogost is, amennyit jónak látsz,
 A had mellé pénzt és elég lőszert.”
 Hallva szavát Otmánovics szultán
 Török honban talpra szökkent népe,
 Medinától Sztambol kapujáig,
 Sztamboltól meg Jedren városáig,
 Egyiptomtól meg Novo Pazarig,

Két évig gyűjtötte hadi népét.
 A harmadik év beköszöntével
 Serege indul Sztambol városból;
 Vele megyen tizenkét vezíre,
 Közöttük is vitéz Jedrenlia,
 Jedrenlia és Mehmed Alia.
 Átkeltek a Fekete tengeren.
 A vérző Krajnába így érve,
 Szigetre, török veszejtőjéig,
 A török sereg ott kettéoszlott,
 Mindkét várost körülkerítették,
 És egy évig küzdöttek amottan.
 Levelet ír Bánovics Szekula
 Fogadott testvérének, Zrínyinek.
 Levélvívői mind odavesztek.
 Levelet ír Zrínyi bán uraság
 Bánovics Szekula testvérének,
 Levélvívői mind odavesztek,
 Nem mennek egymást megsegíteni,
 Így mit sem tud egyik a másikról.
 Másik éve tartottak a harcok,
 Zrínyi a törököt nem szívlelte,
 Mert erejét már-már bíz legyűrte.
 Zrínyi Miklós látva a nagy veszélyt,
 Közelgő török általi vesztét,
 Levelet ír Miklós a töröknek,
 És küldi vezír Jedrenliának:
 „Oh, te török, vezír Jedrenlia,
 Nyissál utat Krajnán keresztül,
 Hogy hamar mentsem innen magamat.
 Itt hagyom néked város kulcsait,
 Két városét, török vesztőit.”
 Vezír Jedrenlia elolvasta,
 Krajina útjait megnyitotta.
 Zrínyi Miklós ment is hamarjában,
 Várostól városig amottan ért,
 Mígnem Jajca várába be nem tért,
 Őt követték töröknek hadai,
 Keresték is várostól városig.
 Jajcét éjjel, im bekerítették.
 Bekerítették, és őt elfogták,
 Elfogták, menten elveszejtették.
 Elvették sok szép gazdag kincseit.
 Hallva mindezt Bánovics Szekula,
 Amott, Szigetnek fehér várában,
 Ahol török szárnyait törette,
 Zrínyi bánt pedig elveszejtette.

Felfeleli Bánovics Szekula:
 „Ej, Miklósom, anyád ne sirasson!
 Szárnyaidat immár kettétörték,
 Engem élve kívánnak elfogni.”
 Szavát mondvá talpra szökkent nyomban,
 Hollószínű lovára felpattant,
 Közepére vetette bíz magát,
 Város ajtaját meg kinyitatta,
 Fehér torokkal ezt kiáltotta:
 „Aki szerb, szerb ivadékok sarja,
 Aki köztünk szerb anya szülötte,
 Szerb tejjel őt szoptatta, nevelte,
 Kövessen most az kapun is túlra,
 Vagy fussunk el vagy vesszünk mind-
 nyájan,
 Mivel elhervadt már a mi águnk,
 Boszniai bánok szigetein,
 Többé mi már bánok sem lehetünk!”
 Mindezt mondvá, lovát sarkantyúzta,
 Átalmenve mocsáron keresztül,
 Török örökre erővel rárontott,
 Éjnek éjjelén, apró órákon.
 Szekulát ám szerencse kísérte,
 Míg a török álomból felébredt,

Szekula háromszáz sátrat átszelt,
 Ámde még háromszáz ott reá várt,
 Sok katonáját sorra levágták.
 Bánovics Szekula jó vitéz volt,
 Lovat és lovast ő átalugrott,
 Vitézek fejeit mind levágtá,
 Töröknek sátraikat feldöntötte.
 Míg a török sereget taposta,
 Háromezer fej szablyáját bánta.
 Eltűnt onnan, anyja ne sirassa!
 Átal futott a széles, sík mezőn,
 Szibinyéig, az öreg bántásig,
 Hiába is harcolt, védekezett,
 Mivel szerbek csatát veszítettek.
 Holló károg, a galamb turbékol,
 A holló a galambot legyőzte,
 Hull a galamb, a holló meg szárnyal,
 Épp, mint a fa, ha lombját veszíti,
 A levél lehull, az ág megmarad,
 Isten adná, hogy holló leessék,
 Ámde nem könnyű azt bíz kívárni,
 Mint vitéznek, mikor keze fázik,
 Arra várva, hogy nap melegítse.

Ljubovics Mújó Sziget alatt

Fermán jár már városról városra,
 Neveszinye városába érve,
 Ljubovics bég udvarába víve:
 „Ljubovics bég, indulj menten útra
 Seregeddel Szigetnek alája,
 Hozzad magaddal Mújó gyermeket,
 Vigye a zászlót csapatunk előtt.”
 Hallva a hírt Mújó, ifjú gyermek,
 Hogy Szigetre haddal ők mennének,
 Anyját ekképpen kérlelte szépen:
 „Vigyázz, anyám, drága aranyomra,
 Vigyázz, anyám, drága kedvesemre,
 Szerelmemre, neked a menyedre,
 Mert indulok Szigetnek alája,
 Csapatunk előtt a zászlót vigyem,
 Öröm ez nékem, öreg, jó anyám,
 Csapatunk előtt zászlót vihetem,

Ljubovicsok előtt én tehetem.”
 Ljubovics bég összegyűjti népét,
 Az szépszámú csapatának ékét,
 S indult a had Szigetnek alája.
 Szarajevóba érkeztek éppen.
 Szarajevó szépséges lányai
 Mennek fel házaik tetejébe,
 Hogy láthassák Ljubovicsok népét.
 Mondják a szarajevói lányok:
 „Kegyes Isten, mindezért köszönet,
 Hogy láthatjuk Ljubovicsék csokrát,
 Előttük járva Ljubovics béget;
 Legszebbiküket, Ljubovics Mújót,
 Seregzászlót tartja fenn magasban.
 Boldog lehet anyja, aki szülte,
 Lánytestvére, aki felnevelte!
 Ha tehetném, bíz én megmenteném,

Visszahoznám szépen énmagamnak,
 Elhoznám szobámba énmagamhoz,
 Lába elé szép virágot vetnék,
 Feje alá szegfűnek a csokrát,
 Énekelne a bül-bül madárka,
 Ébresztgetné szép Ljubovics Mújót,
 Ébresztgetné bíz az mindkettőnket,
 Ébresztgetne, ölelésre híván,
 Éjfélkor éppúgy, mint délidőben,
 Ahol szemek szerelmünk nem látnák.”
 Mújó mindezzel nem is törődött,
 Hanem ment csapatával Szigetre,
 Egészségben ért Sziget várához,
 Roppant hadával szultán uraság.
 Odaért a Ljubovicsék csokra,
 Ljubovics béggel élen vezetve,
 Ljubovics Mújó zászlóvivővel.
 Hírnök hangja verte fel a hadat:
 „Ha anya szült oly vitéz daliát,
 S lánytestvére felnevelte szépen,
 Aki fehér bástyára felmászna,
 Zöld seregzászlónkat ott kitűzné,
 Kincset kapna három vasfazékkal.”
 Jön a parancs Ljubovics béghez:
 „Ljubovics béguram, kérdem szépen,
 Hova lett a Ljubovicsok éke?
 Nem szült anya oly vitéz daliát,
 Lánytestvér sem nevelt fel oly ifjat,
 Aki fehér bástyára felmászna
 És kitűzné ott seregzászlónkat?”
 A vitézek fejüket lehajtják,
 De nem teszi ezt Ljubovics Mújó.
 Hanem emígy szól Ljubovics béghez:
 „Apám, adj engedélyt, áldást nékem,
 Hadd menjek fel a fehér bástyára,
 Hadd tűzzem ki zöld seregzászlónkat,
 Megyek apám, miért is ne mennék,
 Megyek, még ha vissza nem is térek,
 Ha ott veszek, azt sem bánom éppen,
 Nem sajnálom testemen a fejem,

Tégedet sem sajnállak, jóapám,
 Sem anyámat, ki nevelt tejével,
 Sem kedvesem, kit csókkal illetek,
 Akit majdnem feleségül vettem.
 Nem sajnálom drága kedvesemet,
 Hanem sajnálom Ljubovicsék csokrát,
 Kalpagjukra fehér tollat tűztek,
 Skarlátban járnak, s fénylő fegyverrel.”
 Ámde apja ekképp szól hozzája:
 „Menj csak, fiam, Ljubovicsék csokra,
 Menj csak, fiam, fel fehér bástyára,
 Tűzzed ki ott zöld seregzászlónkat.”
 Hallva szavait Ljubovics Mújó,
 Felmászott ott a fehér bástyára,
 Kitűzte ott a zöld seregzászlót.
 Amikor az első ablaknál volt,
 Puska dörrént a fehér bástyáról,
 Eltalálta az Ljubovics Mújót,
 Jobb kezét menten ott kettétörte.
 A második ablakhoz felérve,
 Puska dörrént a fehér bástyáról,
 Eltalálta az Ljubovics Mújót,
 Lábát törte térde magasságban,
 A harmadik ablakhoz felérve,
 Puska dörrént a fehér bástyáról,
 Áthatolt az kalpagján és tollán,
 Amikor a fehér bástyára felért,
 Hogy kitűzze a zöld seregzászlót,
 Puska dörrént a fehér bástyáról,
 Eltalálta az Ljubovics Mújót,
 A kalpag és a fehér toll alatt,
 Szeme közt, és vitézi homlokát,
 Holtan hullt az bástyának alája,
 Megvárta őt Ljubovicsék csokra,
 Kezüikkel felfogták hulló testét,
 Elvitték öreg, kedves anyjához,
 Holtában őt az anyja megvárta,
 Kedvese is őt szépen megvárta.
 Anyjával együtt megsiratták,
 Anyja meg őt eltemette szépen.

Zrinovics és Szulejmán

Szulejmánt ím betegség gyötörte
Isztambulnak szép fehér várában.
Kérdik tőle pasák és vezírek:
Mi baj ért téged, urunk, szultánunk?

Bajodat, nyavalyád mi okozta?
Vagy tán immár vénséged az oka?
Vagy a vitéz Zrinovics Nikola,
Aki véled kilenc éve küzd már?

Felfeleli Szulejmán, a szultán:
„Pasák, vezírek, halljátok szavam!
Nincs vénségem a terhemre nékem,
Hanem Zrinovics bán úr, a hűtlen.

Ali pasám hadát szétkergette
Szigetvárnál, verje meg az Isten!
Katonáimat kardélre hányta,
Boszniát, Fojnicáig rabolta.

Nincs most nagyobb vitéz az nálánál,
Sem töröknél, sem az gyauroknál,
Sem énnékem nagyobb dusmaninom
Zrinovics Nikola horvát bánnál.

Nincs nékem sem éltem, sem vígságom,
Míg el nem veszejtem ellenségem,
Zrinovicsot, a horvátok bánját,
Aki nékem nagy terhemre vagyon.”

Hívja menten Szokolovics pasát,
Ekképp mondja néki a szultánja:
„Ahmet pasa, hűséges én szolgám,
Gyűjtsél most hadat, amilyent csak tudsz;

Hadd induljunk Szigetnek alája,
Szép Ungárhon, országunk virága,
Melyet apám próbált már bevenni,
Ám meghódítani mégse tudta.

Ha az Isten és szerencse adja,
Hogy mi az Szigetet most bevesszük,
És Nikola bán ott elveszejtjük,
Té lészel minden pasámnak ura.”

Szavát pasa menten megértette,
Hatalmas sereget már gyűjtötte,
Százezer lovas hadának éke,
Számptalan gyalogosnak vezére.

Megy a sereg Szigetnek alája,
Elől halad Szulejmán szultánja.
Kémlelte őt Zrinovics horvát bán,
Ahogy nézte, ekképpen beszélte:

„Kegyes jó Istenem, ajándékok
Megadtad e napon most már nékem,
Látom is már e vitézi népet,
Zrinovicsot látogatni jönnek!

Amit tőled, én Istenem, kértem,
Csak most látom, hogy azt meg is kaptam.
Áldd meg nékem az fényes szablyámat,
Hadd bosszuljam meg most szent hitedet.

Még csak háromezer katonám sincs,
Míg töröknek se szeri se száma;
Ám a nagy Isten segedelmével
Dusmaninomat én legyőzőm.”

Katonáihoz e szavakkal fordult:
„Halljátok íme, kedves testvérim!
Idejött e hatalmas török erő
Szulejmán szultán megyen ott elő.

Ne feledjétek, magyarok vagytok,
Kevesen bár, ám mindnyájan hősök.
Mindegyiktek tíz törökre ronthat,
Magam, Zrinovics, húszat veszejtek.

Ha majd eljön annak az ideje,
Ontani vérünket készen állunk,
Védve emitt Jézusunk szent hitét
És császáruink fényes koronáját.

Vértanúként halunk meg mindnyájan,
Dicső nép fia katonáiként,
Mezítelen karddal a jobbukban;
Megfizeti a hitetlen török.”

Karcsú akasztófát ácsoltatott
Fehér várának erős várfalán,
Majd így szólt barátaihoz ottan:
„Halljátok szavam, hű vitézeim!

Ha közülünk bárki oly akadna,
Ki mondaná, adjuk meg magunkat,
Karcsú akasztófára felrakom,
Még ha legott az anyám volna is.

Ha meg törökök elveszejtének,
Vagy súlyos sebek borítják testem,
Unokaöcsém, nálam jobb vitéz,
Parancsait mindig kövessétek.

Van itt néktek puskapor és ólom,
Három évig kitaró élelem:
Védekeztek, élő töröknek
Magatok soha meg ne adjátok!

Ha Ó-Szigetnek vára elvészén,
Az Új-várba zárjátok magatok.
Ha meg aztán Új-vár is elvészén,
Fussatok a kőkemény kastélyba.”

Majd bánunk intelmeit sorolta,
Deli katonáit bátorítva,
Mert Szigetnek várát remegtette,
Szultánnak sok lumbardája törte.

Három hétig bombázta a várat,
Majd rohamra indult várát vívni;
Ámde védekezik Zrinovics bán,
Vesztesége sok volt a töröknek.

Ime, barátom, nagy a mi bánatunk!
Törökök lagumákat gyűjtöttek,
A vár fele levegőbe szállott,
Szigetnek falait rohamozzák.

Ám vágják őket magyar daliák,
Zrinovics vitézi, a katonák.
Ahány csak nap van évről napjában,
Annyi fejet vágott Zrinovics bán.

Két tüzes sárkányt menten levágott:
A macedónai Bulvi pasát,
Bagdad városnak Tiluf pasáját;

Öreg várát Szigetnek veszítve,
Az új várba ott bezárta magát.

Patak víze várat körülfolyta,
De azt török földdel feltöltötte;
Hideg víz már nem jelentett veszélyt,
Mert azt török mind elvezettette.

Tüzes ágyukat ott felrakatták,
Sziget új várát hamar rombolták.
Erős rohamokkal ostromolták,
Hajnaltól, éjszakáig eltartott.

Sok nap és vasárnap eltelt immár,
Sziget állott, ismét megrohanták;
Magyarok magukat meg nem adták,
Vágták ellenségük, meg sem álltak.

Várostromkor sok török elesett,
Tán harmincezernél is több ezer;
Ám Zrinovics serege is hullott,
Sokan veszték, kevesen maradtak.

Hatszáz katonája, ha megmaradt,
Magyarok mind, hősök a javából.
Látván mindezt Zrinovics Nikola
Bezárkózott erős kastélyába.

Szulejmán fehér könyvét elküldte:
„Zrinovics, te császárnak védszárnya,
Ne veszítsd most fejedet hiába,
Hanem nyisd ki kastélyod kapuját.”

Néki meg a bán ily könyvet küldött:
„Hitemre mondom, Szulejmán szultán!
Míg vállamon hordom a fejemet,
Nem nyitom ki kastélyom kapuját.

Van puskaporom, temérdek ólmom,
Raktárakban kitűnő élelmem.
Időközben eljő a segítség,
Maximilián császár serege.”

A szultán a levelet olvasta,
Az bíz a betegségét okozta;
Hívatta is Szokolovics pasát,
Emígyen szólt hozzá a szultánja:

„Ahmet pasa, jobbkezem vagy nékem,
Ha nekem sorsom bekövetkezik,
Gyorskocsiba tegyed a testemet,
És vitessed fehér Isztambulba.

Temetess el, hű szolgálom amottan,
Ahol immár kilenc szultán nyugszik,
Hol szent Mohamed zászlaja lobog,
Azret Ali feredzsája lebeg.”

Ezt kimondta, lelkét kilehelte,
Szokolovics pasa szavát adta,
Halálát meg titokban tartotta,
Seregük ott vár alá sereglett.

A pasa udvari népét ölette,
Szultán orvosát, Mózeset sem kímélte,
Hogy ura halálát titokban tartsa,
Szulejmán szultánét, a hatalmasét.

Testét gyorskocsiba felrakatta,
Isztambul városba szállította.
A szultánt meg szépen eltemette,
Amottan, hol kilenc szultán nyugszik.

Ott, hol szent Mohamed zászlaja lobog,
Azret Ali feredzsája lebeg.
Éjjel indult, éjjel is jött vissza,
Úgyhogy hada nem is vette észre.

Sziget alá érve seregéhez
Hírvívóket meneszt szerte-széjjel,
Vigyék hírül reggeltől estélig,
Estétől, hajnalnak hasadtáig.

„Szulejmán szultán emígy rendelte,
A keményfalú kastélyt vegyük be,
Ha azt mi be nem veszük immáron,
Élve rakat ágyúdba mindnyájon,
És úgy veszi be azt velünk, ha kell.”

Hallván szavait török janicsárok,
Kemény kastélyra rajtaütének,
Falára keskeny létrát rakattak,
Majd kastély falaira ugrottak.

Tizenöt nap és tán többi is volt,
A roham meg szüntelenül tartott;
Sok töröknek menten feje hullott,
Magyar daliák vitézül vágták.

Legtöbbet közülük Zrinovics bán;
Ámde közben seregét veszttette:
Jó, ha kétszáz vitéze megmaradt,
Négyszázat ismét biz elveszített.

Testvérem, nagyobb a szomorúság,
Lőportornyot török meggyújtotta,
Míndezt látva Zrinovics Nikola
Barátaihoz ekképpen szólott:

„A török a lőport felgyújtotta,
Lagumával raktárt szétvetette;
Lőporától mind feketék lettünk,
Eleven tűzétől mind elégünk.

Nem is jön már az ígért segítség,
Maximilián császár serege.
Töröktől védni magunk nem tudunk,
Vitézi tette szánjuk el magunk:

Nyissuk ki kőkastélynak kapuját,
Kivont karddal várjuk a törököt;
Szebb bíz nekünk most dicsőn meghalni,
Mint élve török kezére jutni!

Mezítelenül biz hajtánának,
Legvégül darabokra vágnának;
Ám mielőtt mindnyájan itt veszünk,
Jertek, testvéreim, ölelésre.”

Letérdeltek, egymást megcsókolták,
Bűneik miatt mind felzokogtak.
Hanem, halljad hát, drága testvérem,
Mit is tett azonképp Zrinovics bán!

Legszebb ruháját biz felöltötte,
Aranyruháját magára vette,
Fejére kubasliáját tette;
Melléje hét darutollat tűzött.

Frankovics György fordításai